Eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle

Asia: HE 85/2019, korotetut poistot

Hallitus ehdottaa, että neljänä vuotena koneista, kalustosta ja muusta niihin verrattavasta irtaimesta käyttöomaisuudesta voitaisiin tehdä kaksinkertaiset poistot. Poistoprosentti olisi siis 50 prosenttia 25 prosentin sijaan ja se koskisi uuden käyttöomaisuuden hankintaa.

Investointiaste on tätä nykyä Suomessa alle tavoitetason. Kansantalouden tuottavuuden ja tehokkuuden näkökulmasta uusinvestoinnit ovat tarpeellisia silloinkin, kun tuotannontekijät ovat lähes täyskäytössä ja työttömyys lähinnä rakenteellista.

Tämä hallituksen esitys poikkeaa selvästi ja periaatteellisesti siitä pitkästä veropoliittisesta linjasta, jossa verokantoja alennetaan ja veropohjaa tiivistetään. Ylimääräiset poistot tekevät merkittävän aukon veropohjaan ja on merkittävä uusi yritystuki.

Kun yhteisöverokanta Kataisen hallituksen aikana pudotettiin 20 prosenttiin, pidettiin selvänä, että siihen liittyy jatkossa hyvinkin aukoton veropohja. Empiiriset tutkimukset osoittavat, että ylipoistot ovat investointikannustimina ilmeisen tehottomia. Toiseksi, jos investointi tehdään ensisijaisesti verokannustimen takia, investoinnin tuottoasteen alhaisuus johtaa teorian mukaan talouden tehottomuuteen. Vallitseva käsitys asiantuntijoiden keskuudessa on, että alhainen verokanta edistää resurssien tehokasta kohdentumista ja talouskasvua paremmin kuin kohdennetut toimenpiteet. Neutraalissa veroympäristössä yritysten käyttäytyminen on rationaalista. Niissä VM:n asiantuntijatyöryhmissä, joissa on pohdittu yritysverotuksen kehittämistä ja verotuksen kasvupoliittisia tavoitteita, ei koskaan ole esitetty ylipoistoja talouden toiminnan kehittämisen lääkkeeksi.

Esityksessä verotuki kohdennettaisiin fyysisiin investointeihin, ei T&K-investointeihin. Kansantalouden kilpailukyvyn kehittämisen näkökulmasta kuitenkin tutkimus- ja kehitysinvestointeja pidetään tärkeämpinä kuin kone- ja laiteinvestointeja. Uudistuksella saattaa siis olla negatiivisia vaikutuksia yritysten käyttäytymiseen, jos kehitysinvestointeja korvataan veroetujen takia kone- ja laiteinvestoinneilla.

Hyvän yritysverotuksen ominaisuuksiin kuuluu pitkäjänteisyys ja ennustettavuus. Väliaikaiseen lainsäädäntöön tulisi turvautua vain silloin, kun sille on painavat syyt. En näe perusteita sille, miksi neljänä vuotena pitäisi olla erilaiset poistosäännökset kuin muina vuosina.

Menneinä vuosikymmeninä verotusta on pyritty jopa määrätietoisesti käyttämään suhdannepolitiikan välineenä. Historiallinen tarkastelu osoittaa, että valtion suhdanteita ohjaava

veropolitiikka ei ole ollut kovinkaan onnistunutta eikä oikea-aikaista. Nytkään ei voida mitenkään ennustaa, että juuri vuosina 2020 – 2023 tarvittaisiin enemmän elvyttävää veropolitiikkaa kuin joinakin muina vuosina. Näin ollen hallituksen esitykselle ei ole suhdannepoliittisia perusteita.

Ylipoistoilla voi siis olla yrityskentän käyttäytymiseen negatiivisia vaikutuksia, mutta luulen käyttäytymisvaikutusten jäävän kuitenkin aika vähäisiksi. Alhaisen verokannan olosuhteissa verotustekijän merkitys investointikäyttäytymiseen on kovin rajallinen. Yritysten investointipäätökset tehdään kaikessa olennaisessa verotuksesta riippumattomin perustein.

Nyt käsillä olevassa esityksessä ei ole lähdetty esittämään kunnollisia veropoliittisia perusteluita ylipoistoille. Sen sijaan esityksessä on laskettu ylipoistojen aiheuttamia veronmenetyksiä. Minusta nyt ehdotetun veromuutoksen suurin ongelma onkin siinä, että se kasvattaa budjettialijäämää ilman perusteita.

Hallituksen esitys tulisi hylätä.

Helsingissä marraskuun 25. päivänä 2019

Heikki Niskakangas

professori emeritus